Yttrande över Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel VI getts möjlighet att avge yttrande över Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm.

Ärendet

Hållbarhetsstrategin utgör en plattform för samlad styrning och vidareutveckling av Region Stockholms hållbarhetsarbete. Hållbarhetsstrategin utgår från hållbarhetspolicyn och anger prioriteringar under åren 2022–2027 för att nå önskat resultat.

Förvaltningens motivering och yttrande

Bakgrunden är att regionfullmäktige gett regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en hållbarhetspolicy och en hållbarhetsstrategi. Hållbarhetspolicyn har redan beslutats under 2020. I förslaget till hållbarhetsstrategi bygger den-vidare på de styrande principer som beslutats i hållbarhetspolicyn. Dessa principer är framtagna utifrån Region Stockholm övergripande koppling till Agenda 2030, RUFS 2050 och Parisavtalet. Tanken är att hållbarhetsstrategin tillsammans med hållbarhetspolicyn ska ersätta de miljöprogram som Region Stockholm tidigare arbetat med där hållbarhetsstrategin utgör en plattform för samlad styrning av hållbarhetsarbetet inom Region Stockholm.

Ur ett miljömässigt perspektiv arbetar redan Region Stockholm och SLSO med flera av dessa områden. Det som tillkommer är det övergripande helhetsperspektivet där även de sociala och ekonomiska perspektiven beaktas.

Hållbarhetsstrategin har en övergripande ansats där detaljerade målområden inte beskrivs utan kompletterande dokument till målområden är en absolut nödvändighet för konkret kunna implementera hållbarhetsstrategin.

På en övergripande nivå torde hållbarhetsstrategin inte innebära några omedelbara ökade kostnader för SLSO. Dock är det av yttersta vikt att de kompletterande dokument som beskriver framtida konkreta målområden och nyckeltal beaktas i framtida budgeter då det kan innebära ökade investeringsbehov för nämnder och bolag att kunna nå målen.

Sammantaget anser SLSO att förändringen i riktning av miljöarbetet till ett mer holistisk hållbarhetsperspektiv är välkommet. Hållbarhetsstrategin bidrar till en god plattform Region Stockholms hållbarhetsarbete tar avstamp från och skapar en tydligare struktur inom hållbarhetsområdet.

Förslag till beslut
Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att avge yttrande över Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm enligt ovanstående, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Mikael Ohrling
Sjukvårdsdirektör

Annika Jerhamre
Kanslichef

Regionstyrelsen
Rotel VI

REMISS
2021-05-06

Diarienummer
RS 2020–0779
SLSO 2021-1329

Enligt sändlista/Mottagare

Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm
Rotel VI remitterar för yttrande bilagt förslag till hållbarhetsstrategi för Region Stockholm. I remissen ligger att roteln vill ha remissinstansernas synpunkter på förslaget. I remissvar från Region Stockholms verksamheter bör framgå vilka eventuella ekonomiska konsekvenser som det styrande dokumentet kan komma att medföra för verksamheten och varför.

Remissen är ett led i beredningen av ett ärende om hållbarhetsstrategi avsett att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 7 december 2021. Mer information om förslaget finns i bilagd promemoria från regionledningskontoret daterad den 6 maj 2021.

Remisstiden sträcker sig till **den 27/8 2021.** Yttranden ska skickas till regionledningskontorets registrator, e-post: registrator.rlk@sll.se. Ange diarienummer RS 2020–0779.

Frågor kring remissen besvaras av hållbarhetsdirektör Hanna Wiik, e-post: hanna.wiik@sll.se.

Avsändare rotel VI

Kanslichef
Veronica Eriksson

REMISS
2021-05-06

Diarienummer
RS 2020–0779

Sändlista

Nämnder
Fastighets- och servicenämnden
Färdtjänstnämnden
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Karolinska Universitetssjukhuset
Kulturnämnden
Patientnämnden
Revisorskollegiet
Stockholms läns sjukvårdsområde
Tillväxt- och regionplanenämnden
Trafiknämnden
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Kommunalförbund
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje

Bolag
AB Stockholms läns landstings internfinans
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
Danderyds Sjukhus AB
Folktandvården Stockholms län AB
Landstingshuset i Stockholm AB
Locum AB
MediCarrier AB
S:t Eriks Ögonsjukhus AB
Stockholms Care AB
Södersjukhuset AB
Södertälje Sjukhus AB
Waxholms Ångfartygs AB

Privata vårdgivare
Aleris AB
Capio AB
Ersta Diakonisällskap
Global Health Partner AB
PIST – Personalägda vårdcentraler i Stockholm
Praktikertjänst AB
Stiftelsen Stockholm sjukhem
Stockholms privata fysioterapeuter
Stockholms privatläkarförening/Stockholms privatläkarservice AB

Övriga
Kommuner i Stockholms län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Storsthlm
SIKO
Läkare för miljön
Naturskyddsföreningen
Världsnaturfonden
Funktionsrätt Stockholms län
Synskadades riksförbund
Stockholm och Gotlands län
DHR Stockholms läns distrikt
Sverigefinska riksförbundet, distrikt Stockholm
Sverigefinska ungdomsförbundet
Svenska kyrkan, Stockholms stift
Finska församlingen i Stockholm
Sameföreningen i Stockholm
Tornedalingar i Stockholm
Le romane nevimata
Nytänkande kvinnonätverket
Riksförbundet Internationella romska och resande
Judiska församlingen i Stockholm
PRO (Pensionärernas Riksorganisation)
RPG (Riksförbundet PensionärsGemenskap)
SKPF (Svenska KommunalPensionärernas Förbund)
SPF Seniorerna
Kvinnocenter
RFSL

Region Stockholm

Regionledningskontoret

PM

2021-05-06

RS 2020–0779

Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm

Remiss-PM

1. Regionledningskontorets förslag och motivering

1.1 Beskrivning

Promemoria angående förslag på hållbarhetsstrategi som ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag.

1.2 Sammanfattning

Hållbarhetsstrategin utgör en plattform för samlad styrning och vidareutveckling av Region Stockholms hållbarhetsarbete. Hållbarhetsstrategin utgår från hållbarhetspolicyn och anger prioriteringar under åren 2022–2027 för att nå önskat resultat.

Genom att arbeta i enlighet med policyn och strategin bidrar Region Stockholm till en hållbar organisation och verksamhet, samt en hållbar utveckling i Stockholms län. Arbete i enlighet med hållbarhetsstrategin bidrar också till målen i FN:s Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och till Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUFS 2050.

Hållbarhetsområdet i Region Stockholm har tidigare styrts av ett flertal olika policyer, strategier och program för enskilda områden. Hållbarhetsstrategin kommer att ersätta och konsolidera dessa styrdokument efter att beslut fattats om kompletterande riktlinje.

Förslaget innebär, tillsammans med hållbarhetspolicyn, en förflyttning för Region Stockholms hållbarhetsarbete genom att Region Stockholm nu tar ett helhetsperspektiv på hållbarhet där sociala, miljömässiga och ekonomiska frågor integreras med varandra.

1.3 Bakgrund

1.3.1 Uppdrag

Regionfullmäktige gav i Budget 2019, LS 2017–1455, regionstyrelsen i uppdrag att ta fram en hållbarhetspolicy och en hållbarhetsstrategi för Region Stockholm. De ska möjliggöra ett sammanhållet arbete med Region Stockholms ambitioner när det gäller ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. De styrande dokumenten ska tydligt kopplas till aktuella regionala, nationella och globala mål som RUFS 2050, FN:s Agenda 2030 och Parisavtalet samt utgå från regionfullmäktiges vision och mål som fastställs i budget. Hållbarhetsstrategin utgår från analys av

relevanta, regionala och globala hållbarhetsutmaningar med prioritering av områden där Region Stockholm har stor möjlighet att bidra.

Ett förslag på hållbarhetspolicy, (RS 2019–0857), har tagits fram och remissbehandlats under 2020 och ska beslutas i regionfullmäktige i december 2021. Detta förslag på hållbarhetsstrategi, (RS 2020–0779), är således den andra delen i budgetuppdraget från 2019 och ska också beslutas om i regionfullmäktige december 2021. I beslut om budget 2022, i november 2021, kommer långsiktiga mål för de tre prioriterade områdena i strategin att beslutas.

1.3.2 Arbetsmetod

Innehållet i hållbarhetsstrategin bygger på en analys av gapet mellan det önskade läge som beskrivs i hållbarhetspolicyn, och det nuläge som identifierats under år 2020. Analyser har också gjorts av hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030 och i vilken grad Region Stockholm, utifrån sina ansvarsområden, har möjlighet att aktivt bidra till målens uppfyllnad. Hållbarhetsstrategin visar sammantaget hur Region Stockholm kan bidra till hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och till Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUFS 2050.

Strategiförslaget har tagits fram med hänsyn till budget för Region Stockholm, integrerad ledning och styrning (ILS), aktuella hållbarhetsutmaningar som framkommit i gap-analyser, samt i dialog med Region Stockholms verksamheter och med utvalda externa intressenter. Prioriteringar och angreppssätt har diskuterats med en bred grupp av intressenter bestående av nätverk i Region Stockholm för miljö respektive social hållbarhet samt experter inom olika områden i Region Stockholms förvaltningar och bolag.

Information om strategin har getts på möten med den fackliga centrala samverkansgruppen, i samverkansråd med nationella minoriteter samt organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Region Stockholms miljö- och hållbarhetsberedning har löpande informerats om ärendet under projektets gång.

1.3.3 Hantering av kompletterande och befintliga styrande dokument

Hållbarhetsstrategin är en del av den integrerade ledningen och styrningen i Region Stockholm och visar på inriktningen för hållbarhetsarbetet under dokumentets giltighetstid. Strategin stödjer och kompletterar även Region Stockholms styrande dokument inom andra områden, särskilt gällande folkhälsa, psykisk hälsa och välbefinnande, uppförandekod, medarbetare

och arbetsmiljö. Dessa frågor berör till stor del hållbarhetsområdet men beskrivs och utvecklas mer i andra styrande dokument.

Tillsammans med hållbarhetspolicyn kommer hållbarhetsstrategin att ersätta *Miljöprogram 2017–2021, (LS 2015–0092)*. En samlad riktlinje för hållbarhet ska också tas fram och beslutas under 2022. Riktlinjen kommer att vara mer detaljerad än policy och strategi och innehålla kompletterande beskrivningar, regler och krav inom hållbarhet. När riktlinjen beslutas kan en rad styrande dokument upphöra att gälla. Beslut om vilka dokument som ersätts tas när riktlinjen beslutas. Det gäller bland annat:

- Handlingsplan för arbetet med barnkonventionen, (LS 0503–0549).
- Jämställdhetspolicy (LS 0501-0052)
- HBT-policy, (LS 1110–1297)
- Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, (LS 2016–0469).
- Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten att använda minoritetsspråk, (LS 1003–0199).
- Riktlinjer för miljöarbete (LS 2015-0092)
- Utfasningslistor för miljö- och hälsofarliga kemikalier (LS 2015-1281)
- Plan för hållbara patientmåltider (LS 2017-0128) (vägledande när miljöprogrammet upphör)
- Plan för läkemedel och miljö (LS 2017–0129) (vägledande när miljöprogrammet upphör)

1.4 Mål

Inom strategins tre områden finns utvalda prioriteringar för Region Stockholm att fokusera på de närmsta åren. Prioriteringarna är beskrivna som önskade lägen eller arbetssätt som Region Stockholm ska sträva emot. Prioriteringarna kommer att kompletteras med tydligare formuleringar i form av långsiktiga mål. Dessa mål kommer att beslutas av regionfullmäktige i november 2021 i beslut om budget för 2022.

Nedan ges några *exempel* på hur dessa långsiktiga mål skulle kunna formuleras. Notera att nedanstående endast är *exempel* på mål under två av tre rubriker för de prioriterade områdena och således inte de föreslagna målen, vilka kommer att arbetas fram under våren inför höstens beslut om budget 2022.

Remittenter får gärna i sitt remissvar inkludera förslag på långsiktiga mål för de tre prioriteringarna i strategin.

1.4.1 Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Exempel på mål
- 2030 har kollektivtrafikens konkurrenskraft stärkts och kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna i länet utgör 54 procent.

1.4.2 Hållbar konsumtion och produktion

Exempel på mål
- 2045 har Region Stockholm netto noll-utsläpp av växthusgaser.
- 2030 har verksamhets- och fastighetsenergi i Region Stockholms fastigheter minskat med XX procent jämfört med 2011.

1.5 Ekonomiska konsekvenser

En strategi medför oftast en förflyttning mot ett önskat läge i en viss typ av verksamhet varför en strategi ofta medför kostnader som ska tas höjd för i budgetarbetet. Strategin identifierar prioriteringar eller åtgärder som är viktiga för att stänga gapet mellan börläge och nuläge. Kostnaderna kan uppkomma direkt och över tid. Kostnaderna beror på ambitionsnivå, tid som avsätts för att genomföra strategin, prioriteringar under införandet med mera. I vissa fall handlar det om att ändra resursfördelning och avsätta mer tid. I andra fall krävs investeringar eller ökade driftskostnader.

Utifrån ett övergripande ekonomiskt perspektiv kan en robust och pålitlig organisation med hållbar konsumtion och produktion leda till en dämpad kostnadsutveckling för Region Stockholm. Hållbara städer, landsbygd och skärgårdsområden kan främja tillväxten i länet och därmed på sikt bidra till att förbättra Region Stockholms ekonomiska förutsättningar.

Nedan görs en beskrivning på en övergripande nivå av möjliga ekonomiska konsekvenser av det förslag på hållbarhetsstrategi som skickas ut på remiss. Rubrikerna är samma som i remissversionen av hållbarhetsstrategin.

Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice

Framtagande och vidareutveckling av strategiska besluts- och planeringsunderlag kopplat till långsiktig utveckling i enlighet med strategins prioriteringar innebär kostnader för arbetstid. Utredningar och underlag kommer att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ. Vad kostnaden slutligen blir är avhängigt vilken åtgärd som väljs.

Minskad miljö- och klimatpåverkan i Stockholms län
Framtagande och vidareutveckling av strategiska besluts- och planeringsunderlag kopplat till hållbart resande och ökad kollektivtrafikandel i enlighet med strategins prioriteringar innebär kostnader för arbetstid. Regelbundna resvaneundersökningar är exempel på viktiga underlag vilket skulle innebär en kostnad, dock ej omfattande sådan. Utredningar och underlag kommer att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ. Vad kostnaden slutligen blir är avhängigt vilken åtgärd som väljs. Om kollektivtrafikandelen ökar möjliggörs ökade biljettintäkter för Region Stockholm.

Att Region Stockholm verkar för att länsplanen för regional transportinfrastruktur underlättar ett hållbart resande i Stockholms län medför ingen merkostnad. Hållbarhetsperspektivet skulle i enlighet med strategin inkluderas i det befintliga uppdraget.

Vad gäller att beakta miljöaspekter vid hälsofrämjande åtgärder utgör eventuella merkostnader kunskapshöjande åtgärder. Hälsofrämjande arbete kan stärka hälsan hos befolkningen så att behovet av hälso- och sjukvårdens insatser minskar.

Ökad trygghet
Region Stockholm kan bidra till ökad trygghet i länet genom att invånarna känner sig trygga när de är i kontakt med, vistas i samt tar sig till och från kollektivtrafiken och hälso- och sjukvården. Att inkludera trygghetsskapande åtgärder vid planering, utformning och utveckling av miljöer och tjänster kan medföra kostnader men behöver inte göra det. Kostnad samt ekonomisk nytta beror på vilka trygghetsskapande åtgärder som genomförs.

Kultur och kulturarv främjas
Genomförande av kunskapshöjande insatser om hur kultur, kulturarv och kulturmiljöer kan användas som en resurs i arbetet med hållbarhet, innebär merkostnader i form av arbetstid. Detsamma gäller för främjande och riktade insatser för att göra tillgången till, och deltagandet i, kulturlivet mer jämlikt fördelat i länet. Kostnaden är beroende av ambitionsnivå.

Hållbar konsumtion och produktion

Investeringar

Strategins prioriteringar kan ge ekonomiska konsekvenser för Region Stockholms investeringar samt vid underhåll/förvaltning av fastigheter och anläggningar. Hållbarhetsperspektivet ska enligt Region Stockholms budget samt riktlinjer för investering genomsyra hela Region Stockholms arbete och verksamheter, och beaktas i beslutsfattande. Hållbarhetsarbetet ska genomföras i enlighet med gällande lagstiftning och Region Stockholms anvisningar och styrande dokument. Det innebär att prioriteringarna i hållbarhetsstrategin behöver beaktas i olika typer av investeringsprojekt. Det innebär att hänsyn behöver tas till bland annat klimatpåverkan, energi, biologisk mångfald, resursförbrukning, miljö- och hälsofarliga utsläpp, hälsofrämjande miljöer och universell utformning samt hållbara leveranskedjor. Vilka exakta prioriteringar och målsättningar de ska ha, beslutas genom investeringsprocessen för de enskilda investeringarna utifrån deras specifika förutsättningar. Processer och rutiner för att omhänderta dessa perspektiv finns till stor del inom Region Stockholms förvaltningar och bolag.

Hållbarhetskrav behöver ingå från tidigt skede i ny-, reinvesterings- samt underhållsplanering, för att rätt åtgärder ska beslutas i rätt skede. Krav som påverkar utformning av investeringar (exempelvis avseende klimat, universell utformning, läkande vårdmiljöer eller materialoptimering/resursåterbruk) kan initialt fördyra investeringen genom att rätt kompetenser behöver säkerställas och ges möjlighet att bidra tidigt i planeringen. Åtgärderna i sig behöver dock inte vara fördyrande i produktionsskedet och kan även leda till resursoptimering. Hållbarhetskrav i senare skeden, såsom material- och produktspecifika krav, kan i vissa fall vara kostnadsdrivande.

Det är inte möjligt att på detaljnivå kvantifiera eventuella merkostnader kopplat till hållbarhetsstrategins genomförande eftersom den inte innefattar ambitionsnivåer. Därtill har olika investeringar olika förutsättningar vilket påverkar vilka hållbarhetsaspekter och åtgärder som är relevanta. I respektive investering, och med de åtgärdsförslag som utreds inom dessa, finns förutsättningar för kalkyler och val som ger mest hållbarhetsnytta och är ekonomiskt effektivt inom investeringsbudgeten. Med god planering av projekten, och med erforderlig hållbarhetskompetens samt bra utredningsförslag i rätt skede, behöver strategins prioriteringar inte nödvändigtvis bli fördyrande. Eventuella merkostnader med anledning av strategin, liksom eventuella avsteg från strategins prioriteringar, bör

hanteras och beslutas inom ramen för gällande investerings- och projektstyrningsprocesser.

Det finns stort intresse från finansbranschen att investera i gröna projekt, och Region Stockholm har emitterat ett flertal gröna obligationer på sammanlagt 14 miljarder kronor. Genom dessa får Region Stockholm en tryggare och fördelaktig finansiering av projekt genom lägre räntor, samt en bredare bas av investerare. På 10 års sikt blir de minskade upplåningskostnaderna cirka två till tre hundra miljoner kronor. Kraven för grön finansiering skärps kontinuerligt, och Region Stockholm behöver upprätthålla ett välstrukturerat hållbarhetsarbete med tydliga ambitioner för att även fortsättningsvis vara intressant för finansiärer.

Inköp

Genomförandet av prioriteringarna inom Hållbar konsumtion och produktion kommer att kräva åtgärder för att höja kunskap och kapacitet samt integrera effektivare processer och strukturer inom Region Stockholms inköpsarbete. Detta kan innebära kostnader för digitala stöd och verktyg samt en initial kostnad för arbetstid. Ett mer harmoniserat arbete inom bland annat riskbedömningar, kravställning och uppföljning leder emellertid på sikt till minskat dubbelarbete och därmed ökad resursoptimering.

Hållbarhetskrav kan innebära eventuella prisförändringar på produkts- och tjänstenivå, men det beror på marknadens utveckling. Det är därför viktigt att Region Stockholm arbetar strategiskt och proaktivt med marknadsdialog för att främja innovativa och kostnadseffektiva lösningar samt en långsiktigt effektiv konkurrenssättning och prisnivå. Eventuella prisförändringar kan även bli en konsekvens av att Region Stockholm främjar en sund konkurrens på likvärdiga villkor. Anbudsgivare som vinner upphandlingar med låga priser på grund av bristande social- och miljöhänsyn kommer motverkas genom ett ökat fokus på att i upphandling och avtalsförvaltning säkerställa att leverantörer lever upp till ställda krav. Ett helhets- och livscykelperspektiv är viktigt när inköpsbeslut fattas.

Delning av resurser och minskad resursförbrukning och svinn kan ge ekonomiska besparingar gällande inköp samt kostnader för avfallshantering. För att bidra till ökad cirkularitet och resurseffektivitet behövs ett utredningsarbete för att identifiera de mest effektfulla åtgärderna. Detta kommer initialt att innebära kostnader för arbetstid. Utredningsarbetet kommer att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ. Vad eventuella kostnader slutligen blir är avhängigt vilka åtgärder som genomförs.

Universell och hälsofrämjande utformning

Ett systematiskt införande av universell utformning kan innebära merkostnader när produkter, tjänster, och miljöer tas fram eller gradvis görs universella. Det kan till exempel gälla att säkerställa att information, digitala lösningar, fastigheter och miljöer är tillgänglighetsanpassade. Att från början ta höjd för att inkludera så många som möjligt bidrar till en hållbar utveckling och ekonomisk nytta i och med att dyra efterkonstruktioner och specialanpassningar kan undvikas.

Individers rätt till skälig anpassning ska säkerställas vilket kan innebära kostnader. Dessa åtgärder behöver vid varje enskilt tillfälle ställas mot risken och kostnaden, såsom till exempel vite, för att diskriminera och exkludera. Prioritering och finansiering av åtgärder hanteras inom ramen för budget-, investerings- och inköpsprocess.

Kompetenshöjande åtgärder för medarbetare med ansvar för inköp eller framtagande av produkter, tjänster och miljöer kan vara nödvändig vilket kommer att innebära kostnader för arbetstid.

En organisation att lita på

Region Stockholms nämnder och bolag bidrar till en hållbar utveckling genom att ha ett hållbarhetsperspektiv i all verksamhet. Varje generation ska bära sina egna kostnader och skattemedlen ska förvaltas så att nuvarande verksamhet inte sker på framtida generationers bekostnad. Verksamheterna ska vara resilienta, arbeta för att minimera miljöpåverkan och säkerställa att servicen är anpassad så att den motsvarar olika människors behov och förutsättningar. Invånarna i Stockholms län ska kunna lita på att Region Stockholm bedriver sina uppdrag på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Ett systematiskt hållbarhetsarbete leder till reducerad risk relaterat till området och optimerande av resurser för miljö, verksamhet och invånare, vilket bidrar till en långsiktigt hållbar ekonomi. Ett ökat fokus på preventiva insatser kan över tid minska Region Stockholms kostnader och därmed frigöra resurser som kan användas för andra ändamål. Minskad och optimerad användning av resurser reducerar även det kostnader. Ett starkt hållbarhetsarbete kan också minska Region Stockholms upplåningskostnader.

Ny kompetens behövs för att utveckla metoder i syfte att identifiera insatser för att optimera hållbarhetsarbetet. Detta kommer att kräva arbetstid och därmed högre administrativa kostnader. Inkludering av hållbarhetsperspektiv i styrande processer och i avtal kommer även det att innebära en kostnad för arbetstid.

Lika rättigheter och möjligheter

För att ta reda på om det förekommer diskriminering, omotiverade skillnader i bemötande och skillnader i invånarnas möjligheter att ta del av de tjänster som erbjuds, behöver kartläggningar, mätningar, analyser och kunskapshöjande insatser genomföras.

För det krävs arbetstid, men denna typ av satsning kan med fördel genomföras som ett led i det ordinarie utvecklingsarbetet. Material som stöd för utvecklingsarbetet finns ofta i befintlig statistik från den egna verksamheten eller annan offentlig verksamhet. Kompletterande mätningar kan behöva genomföras kring någon specifik diskrimineringsfråga. Material med vägledningar och information inom ämnet finns att hämta från till exempel patientnämnden, Sveriges kommuner och regioner, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Länsstyrelsen, projekt genomförda i anslutning till Region Stockholms chefsutbildning om jämställdhet och jämlikhet. Kartläggningar och analyser kommer sedan att resultera i åtgärdsförslag som i sin tur kostnadsberäknas för att möjliggöra val av ekonomiskt effektiva alternativ.

Stärkt samverkan

En stärkt intern samverkan minskar risk för parallella processer, minskar arbetstid och är en förutsättning för att nå gemensamt uppsatta mål och ambitioner inom hållbarhet. Utvecklad och fördjupad samverkan med externa aktörer ger förutsättningar för att effektivt och gemensamt bidra till en hållbar utveckling.

Resilient verksamhet

Anpassning av verksamheterna för att säkerställa funktion om störningar till följd av ett förändrat klimat kan innebära merkostnader, varför det är av största vikt att de risk- och sårbarhetsanalyser som görs är relevanta utifrån klimatrisker, samt att åtgärdsförslag är noga analyserade och prioriterade. Analyser för klimatanpassning bör finnas att tillgå så att eventuella åtgärder arbetas in i Region Stockholms vanliga processer för förvaltnings- och driftsplanering, respektive inkluderas som en hållbarhetsparameter i investeringsprocessen.

Kostnader för arbetstid krävs för att kunna inkludera fler kompetensområden i beredskapsarbetet – analyser av sociala konsekvenser behöver göras. När väl en extraordinär händelse inträffar kommer en beredskapsplan som beaktat sociala risker att minska utsattheten för sårbara grupper, och minska risk för samhällsoro. Det kan eventuellt ge

ökade kostnader för en utökad beredskap och bredare kommunikation men minskade kostnader för akuta åtgärder och utfall i liv och sjukdom.

Det finns stort intresse från finansbranschen att investera i gröna projekt, och Region Stockholm har emitterat ett flertal gröna obligationer. Genom dessa får Region Stockholm en tryggare och mer fördelaktig finansiering av projekt genom lägre räntor och en bredare bas av investerare. Krav från investerare på klimatanpassning av de infrastrukturprojekt som finansieras grönt är tydligt och Region Stockholm behöver kunna visa att det finns ett systematiskt arbete med klimatanpassning.

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020–0779

Remissversion

Strategi

Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm 2022–2027

Gäller för samtliga nämnder och bolag

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Innehåll

1. OM HÅLLBARHETSSTRATEGIN 3

1.1. Inledning 3

1.2. Syfte 3

1.3. Bakgrund 3

1.4. Tillämpning 4

1.5. Avgränsningar 4

2. HÅLLBARHETSSTRATEGI 5

2.1. Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden 5

2.1.1. Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice 5

2.1.2. Ökad trygghet 7

2.1.3. Kultur och kulturarv främjas 8

2.2. Hållbar konsumtion och produktion 9

2.2.1. Minskad klimatpåverkan och resursanvändning 9

2.2.2. Minskade miljö- och hälsoskadliga utsläpp 10

2.2.3. Ökad biologisk mångfald och värnade ekosystemtjänster 11

2.2.4. Universell och hälsofrämjande utformning 12

2.2.5. Hållbara leveranskedjor 12

2.3. En organisation att lita på 13

2.3.1. Långsiktigt hållbar ekonomi 13

2.3.2. Lika rättigheter och möjligheter 14

2.3.3. Stärkt samverkan 15

2.3.4. Resilient verksamhet 15

1. Om hållbarhetsstrategin

1.1. Inledning

Region Stockholm är en viktig aktör för utvecklingen av ett hållbart samhälle genom att ansvara för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling i Stockholms län samt genom att bidra till kulturlivet i länet. Dagens invånare ska kunna lita på att samhällsuppdraget bedrivs hållbart och att Region Stockholm därigenom tar ansvar för att bidra till en bättre värld för framtida generationer. Det innebär att verksamheten är pålitlig, långsiktig och anpassningsbar utifrån en sammanvägd hänsyn till sociala[1], miljömässiga och ekonomiska aspekter. Region Stockholm ska vara ett föredöme och med ansvar för framtiden inspirera andra till en hållbar utveckling.

1.2. Syfte

Syftet med Region Stockholms hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi 2022–2027 är att tydliggöra ambitionerna inom hållbarhetsområdet och möjliggöra ett sammanhållet arbete när det gäller social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Arbetet med hållbarhet ska minska organisationens miljöpåverkan, öka den sociala hållbarheten samt bidra till risk- och kostnadssänkningar.

Hållbarhetspolicyn fastställer styrande principer för hur Region Stockholms verksamheter ska arbeta med hållbarhet på lång sikt. Hållbarhetsstrategin utgår från hållbarhetspolicyn och anger prioriteringar under åren 2022–2027 för att nå önskat resultat.

Hållbarhetsstrategin syftar till att utgöra en plattform för samlad styrning och vidareutveckling av Region Stockholms hållbarhetsarbete. Arbete i enlighet med hållbarhetsstrategin bidrar till hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, klimatmålen i Parisavtalet och till Regional utvecklingsplan för Stockholm, RUFS 2050.

1.3. Bakgrund

Innehållet i hållbarhetsstrategin bygger på analyser av gapet mellan nuläge och det önskade läge som beskrivs i hållbarhetspolicyn. Strategin visar också hur Region Stockholm som verksamhetsutövare kan bidra till att uppfylla målen i RUFS 2050. En analys har gjorts av hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030 och i vilken grad Region Stockholm, utifrån sina ansvarsområden, har möjlighet att effektivt bidra till målens uppfyllnad. Analysen baserades på de 230 indikatorerna i Agenda 2030 och de utvärderades utifrån en framtagen poängmatris för att kvantifiera vilka mål Region

[1] I denna policy avses med social hållbarhet följande områden: god folkhälsa, mänskliga rättigheter, jämställdhet, jämlikhet, trygghet, barns rättigheter, delaktighet för personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och hbtq.

Stockholm kan bidra mest till. Högst poäng fick Mål 11 Hållbara städer och samhällen – gör samhällen inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara, Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion – säkerställ hållbara konsumtions- och produktionsmönster och Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen – främja fredliga och inkluderande samhällen och institutioner. I de tre målen ingår många områden som är relevanta för Region Stockholm och de ligger till grund för både hållbarhetspolicyns och hållbarhetsstrategins struktur. När det gäller RUFS 2050 kopplar strategin väl an till målstrukturen i RUFS och kan bidra till måluppfyllelse av RUFS. Särskilt relevant för hållbarhetsstrategin är tre av de fyra långsiktiga övergripande målen i RUFS 2050; En tillgänglig region med god livsmiljö, En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region samt En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp. Strategins inriktning ligger också väl i linje med, och bidrar till, trafikförsörjningsprogrammets tre övergripande mål; Ökat kollektivt resande, Smart kollektivtrafiksystem samt Attraktiv region.

1.4. Tillämpning

Hållbarhetsstrategin gäller för Region Stockholms nämnder och bolag samt i relevanta delar via avtalsreglering för de verksamheter som arbetar på uppdrag åt regionen.

Strategin är en del av den integrerade ledningen och styrningen i Region Stockholm och visar på inriktningen för hållbarhetsarbetet under dokumentets giltighetstid. Prioritering och finansiering hanteras inom ramen för Region Stockholms investerings- och budgetprocess. Region Stockholm ska vid behov skapa långsiktiga förutsättningar för specifika strategiska satsningar.

1.5. Avgränsningar

Hållbarhet omfattar fler områden än vad som tas upp i denna strategi. Till exempel inkluderas inte medarbetarperspektivet, arbetsmiljö, verksamhetsskydd, antikorruption och folkhälsa eftersom dessa områden behandlas i andra styrande dokument.

2. Hållbarhetsstrategi

2.1. Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Region Stockholm bidrar till attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen och en klimat- och resurseffektiv region genom att ansvara för en hållbar regional utveckling, erbjuda hållbar hälso- och sjukvård och kollektivtrafik samt främja ett dynamiskt kulturliv. Inkluderande och trygga livsmiljöer för alla är viktiga förutsättningar för en hållbar utveckling i Stockholms län.

2.1.1. Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice

Hållbar kollektivtrafik och hälso- och sjukvård utgör en grundläggande del i en attraktiv Stockholmsregion och i en hållbar samhällsutveckling, både i urbana områden, på landsbygden och i skärgården. Fysisk närvaro av och tillgång till samhällsservice gör ett lokalsamhälle livskraftigt och inkluderande samt stärker invånarnas tillit till samhället i stort.

En jämlik hälso- och sjukvård tillhandahålls och fördelas på lika villkor för alla. Region Stockholm bidrar genom långsiktig strategisk planering av vårdutbudet till att minska skillnaderna i vårdutbud och vårdkonsumtion i länet, samt stärka hälso- och sjukvårdens bidrag till livskraftiga lokalsamhällen. Kollektivtrafik möjliggör rörelsefrihet och tillgång till hela samhället för invånarna. Ett viktigt fokus i utvecklingen av kollektivtrafiken är att bidra till jämlika livsvillkor och att förbättra invånarnas förutsättningar till ett fungerande vardagsliv. Samverkan med länets kommuner är en grundläggande förutsättning i arbetet.

***Prioritering**:*

- **Tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård säkras utifrån ett jämlikhetsperspektiv.**

Det innebär att den strategiska planeringen av vårdutbudet integreras tydligt i den långsiktiga samhällsplaneringen för utvecklingen av länet, såväl regionalt som lokalt. Strategiska besluts- och planeringsunderlag vidareutvecklas för att identifiera, prioritera och genomföra effektiva åtgärder i syfte att säkra jämlik vård utifrån invånarnas behov, såväl i digifysisk form som i geografiskt lämpliga lägen. Regionala analyser, kartor och data över tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård utgör viktiga underlag. Dessa vidareutvecklas och tillgängliggörs till interna och externa målgrupper. Sådana underlag stärker även förutsättningar för långsiktighet när det gäller strategiska mark- och fastighetsfrågor.

Utifrån analys av behov vidareutvecklas drifts-, upphandling- och ersättningsformer för att säkra tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård utifrån ett jämlikhetsperspektiv.

Samverkan kring samhällsplanering och strategiska investeringar inom Region Stockholm och med regionala aktörer stärks för att öka den gemensamma samhällsnyttan. Till exempel samplaneras hälso- och sjukvård och kollektivtrafik i större utsträckning.

Prioritering:

- **Kollektivtrafikens bidrag till jämlika livsvillkor i Stockholms län stärks.**

Det innebär att jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet stärks vid framtagande av strategiska planer för kollektivtrafikens utveckling, vid investeringar samt planering av trafikutbud. Kollektivtrafiken kan stärka förutsättningarna för jämlika livsvillkor utifrån invånarnas behov genom att erbjuda tillgänglighet till arbetsplatser, utbildning, handel, hälso- och sjukvård, fritids- och föreningsaktiviteter samt kultur och offentlig service. Besluts- och planeringsunderlag som visar behov och potential i detta avseende vidareutvecklas. Det innefattar exempelvis analys av fördelningseffekter i kollektivtrafiksystemet ur ett helhetsperspektiv. Det innefattar även förbättrade underlag och metoder som möjliggör systematiska analyser och bedömningar av investeringar, åtgärdsval och satsningar utifrån jämlikhet och jämställdhet.

2.1.2. Minskad miljö- och klimatpåverkan i Stockholms län

Ökad gång, cykel och kollektivt resande är avgörande för att uppnå klimatmålen i RUFS 2050, där transportsektorn i dess nuvarande utformning utgör en stor utmaning. Genom utvecklade affärsmodeller, nya mobilitetstjänster och stärkt konkurrenskraft gentemot andra motoriserade trafikslag stärks kollektivtrafikens bidrag till minskade utsläpp samt till ökad resurs- och yteffektivitet i länet. Region Stockholm bidrar ytterligare genom att möjliggöra ett hållbart resande till de egna verksamheterna.

Åtgärder som är positiva för miljön kan i många fall även innebära en hälsovinst. Genom att beakta miljöaspekter där så är medicinskt möjligt och relevant, kan det hälsofrämjande arbetet stärkas samtidigt som invånarnas miljö- och klimatpåverkan minskar.

Prioritering:

- **Hållbart resande och kollektivtrafikens konkurrenskraft i Stockholms län stärks.**

Det innebär att Region Stockholm är en tydlig samordnande och drivande part avseende kunskapsbyggande och samverkan med regionala aktörer, vilket är en förutsättning för ökad kollektivtrafikandel. En viktig del i detta är att Region Stockholm, utifrån sitt regionala ansvar, verkar för att styrmedel som bidrar till en resurseffektiv användning av transportinfrastrukturen utvecklas. Som del av arbetet vidareutvecklas även strategiska besluts- och planeringsunderlag som möjliggör identifiering, prioritering och genomförande av effektiva gång-, cykel- och kollektivtrafikfrämjande åtgärder, i samverkan med regionala aktörer. Det innefattar

exempelvis fördjupad kunskap om invånarnas resvanor, behov av persontransporter samt upplevda och faktiska barriärer och drivkrafter vid val av transportslag.

Det innebär även att Region Stockholm aktivt främjar möjligheter till hållbart resande till och från de egna verksamheterna och arbetsplatserna, för såväl personal som besökare. Exempelvis kan cykel- och kollektivtrafikfrämjande åtgärder införas och tillgänglighet till laddning av elfordon ökas. Vidare främjas lokalisering i kollektivtrafiknära lägen vid flytt av befintliga eller tillkommande av nya verksamheter.

Prioritering:

- **Region Stockholm verkar för att länsplanen för regional transportinfrastruktur underlättar ett hållbart resande i Stockholms län.**

Det innebär att Region Stockholm vid revidering av länsplanen[2] verkar för att investeringarna utvärderas och styr mot bland annat mål om andel gång, cykel och kollektivtrafik i enlighet med RUFS 2050.

Prioritering:

- **Miljöaspekter beaktas vid hälsofrämjande åtgärder.**

Det innebär att vid hälsofrämjande åtgärder beaktas miljöaspekter när så är relevant och möjligt. Miljöaspekter kan vara en stark drivkraft till förändring och kan därmed bidra till ett ökat genomslag av de hälsofrämjande åtgärderna och på sikt ett minskat vårdbehov. Att beakta miljöaspekter kan exempelvis omfatta att vid kostrådgivning och tobakspreventivt arbete inom primärvården även informera om tobakens miljöpåverkan och om att matval inte bara påverkar hälsan utan även miljön. Det kan också innefatta att främja fysisk aktivitet på sätt som utöver hälsoaspekten även bidrar till mer hållbara transportsätt, såsom gång och cykel.

2.1.3. Ökad trygghet

Region Stockholm bidrar till ökad trygghet[3] i länet genom att invånarna känner sig trygga när de har kontakt med och vistas i kollektivtrafiken och hälso- och sjukvården. Region Stockholm bidrar även till att invånarna känner sig trygga när de tar sig till och från hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken.

Prioritering:

- **Trygghetsskapande åtgärder inkluderas vid planering, utformning och utveckling av miljöer och tjänster.**

[2] Länsplanen omfattar investeringar i länets vägar, medfinansiering av kollektivtrafikinvesteringar samt medfinansiering av kommunala åtgärder som rör miljö, trafiksäkerhet, cykeltrafik och gångtrafik.
[3] Med trygghet avses individens upplevelse av sin egen och andras säkerhet.

Det innebär att tryggheten ökar genom tydlig och tillgänglig kommunikation samt lämplig planering, utformning och god förvaltning av fysiska miljöer som Region Stockholm förfogar över. Förebyggande arbete mot brott och ordningsstörningar samt utveckling av tjänster som stärker tryggheten prioriteras. Invånare informeras om vart de kan vända sig om de känner sig otrygga i Region Stockholms verksamheter. Samverkan förbättras både internt inom Region Stockholm och externt med andra aktörer i syfte att stärka tryggheten i länet.

2.1.4. Kultur och kulturarv främjas

Genom stöd till kultur och föreningsliv bidrar Region Stockholm till att skapa möjligheter till samhörighet, möten, upplevelser, kreativitet och reflektion. Främjande och riktade insatser bidrar till att göra tillgången och deltagandet i kulturlivet mer jämlikt fördelat i länet. Region Stockholm har som offentlig aktör uppdrag att främja de nationella minoriteternas[4] möjligheter till bevarande av språk och kulturer.

Prioritering:

- **Kunskap utvecklas kring hur kultur och kulturmiljöer kan användas som en resurs i hållbarhetsarbetet.**

Det innebär att Kompetenscentrum kultur och hälsa och Stockholms länsmuseum bidrar till ökad kunskap i Region Stockholms verksamheter om hur kultur, kulturarv och kulturmiljöer kan användas som en resurs i arbetet med hållbarhet.

Prioritering:

- **Insatser genomförs för att öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet.**

Det innebär att konst och kultur är tillgängligt för så många som möjligt. Region Stockholms läns kulturfunktioner genomför främjande och riktade insatser för att göra tillgången till, och deltagandet i, kulturlivet mer jämlikt fördelat i länet. Barn och unga är en prioriterad målgrupp.

Prioritering:

- **Kultur och kulturarv bevaras.**

Det innebär att kulturarv och kulturmiljöer beaktas när stadsmiljöer förtätas eller infrastrukturen byggs ut, i enlighet med inriktningen i Kulturstrategi för Stockholmsregionen. Åtgärder genomförs för att främja de nationella minoriteternas möjligheter till bevarande av språk och kulturer.

[4] De nationella minoriteterna i Sverige är sverigefinnar, tornedalingar, judar, romer och samer. Minoritetsspråken är finska, meänkieli, jiddisch, romani chib och samiska.

2.2. Hållbar konsumtion och produktion

Region Stockholm bidrar till en hållbar konsumtion och produktion genom att integrera hållbarhetsperspektivet i investeringsprocessen, inköpsprocessen samt vid utförande, drift och underhåll av verksamheten. En långsiktigt minskad resursanvändning är en nödvändighet, och ett viktigt bidrag till en hållbar ekonomi. Region Stockholms utbud av tjänster till invånarna utvecklas och utförs med hänsyn till människors hälsa och rättigheter samt miljö och klimat. Samma hänsyn tas vid inköp av varor och tjänster för att minska negativ påverkan på människor och miljö i leveranskedjorna.

2.2.1. Minskad klimatpåverkan och resursanvändning

Region Stockholm har under lång tid arbetat systematiskt för att minska verksamheternas klimatpåverkan. Sedan 1990 har de direkta utsläppen av växthusgaser från Region Stockholms verksamheter minskat med nästan tre fjärdedelar. Utsläppen av växthusgaser behöver fortsatt minska, med särskilt fokus på de konsumtionsbaserade utsläppen, i enlighet med Parisavtalets intentioner. Region Stockholm verkar även för en långsiktigt hållbar resursanvändning, vilket också innebär en minskad klimatpåverkan. En övergång från linjära till cirkulära materialflöden är en förutsättning för detta, där produkter och material återanvänds och återvinns i flera led.

***Prioritering**:*

- **Utsläpp av växthusgaser från Region Stockholms verksamheter minskar.**

Det innebär att Region Stockholm kontinuerligt kartlägger betydande växthusgasutsläpp, inklusive den konsumtionsbaserade klimatpåverkan, som underlag för prioritering och genomförande av fortsatt klimatreducerande åtgärdsarbete.

Region Stockholm fortsätter övergången till förnybara drivmedel och ökar andelen elektrifierade transporter, där energislag och drivmedel med låg total klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv premieras.

Vidare behöver Region Stockholm prioritera systematiskt energieffektiviseringsarbete samt se över möjligheten till minskat effektuttag vid tillfällen med hög belastning på elnätet, detta utan att riskera driftsstörningar i Regionens verksamheter. Klimatnytta värderas ur ett helhetsperspektiv, och kopplingar mellan åtgärdsförslag och långsiktig ekonomisk hållbarhet tydliggörs.

Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar genom att systematik vidareutvecklas för att begränsa klimatpåverkan från bygg- och anläggningsinvesteringar inom kollektivtrafik och hälso- och sjukvård. Arbetsmetoder initieras och systematiseras för att reducera den konsumtionsbaserade klimatpåverkan

från vårdprocesser. Exempel på klimatreducerande åtgärder är resursoptimering, ökad cirkularitet och användning av flergångsprodukter- och material samt övergång till förnybara material.

Prioritering:

- **Resursförbrukning och miljöpåverkan från vårdprocesser minskar ur ett livscykelperspektiv.**

Det innebär att systematik utvecklas i hälso- och sjukvårdsverksamheter samt i inköpsprocessen för att identifiera och åtgärda resursineffektivitet och svinn. Hållbara patientmåltider med tydligt fokus på patientens hälsa främjas, samtidigt som matsvinnet minimeras. Möjligheter till övergång från engångs- till flergångsprodukter eller till mindre miljöbelastande engångsprodukter utvärderas kontinuerligt, och utbyten genomförs där så är möjligt.

Region Stockholm etablerar forum och utarbetar metoder för hur mer cirkulära materialflöden och minskad klimatpåverkan kan uppnås i vårdprocesser med hög resursförbrukning. I detta ingår att föra dialog och samverka med profession, akademi och leverantörer för att öka kunskap, främja innovation och integrera resurseffektivitet vid utveckling av vårdprocesser samt medicinteknisk utrustning och förbrukningsmaterial.

Prioritering:

- **Delning av resurser och materialåtervinning ökar.**

Det innebär att Region Stockholm vidareutvecklar strukturer för att främja återanvändning och delning av material och redan inköpta resurser, både inom och mellan verksamheter och projekt samt med externa aktörer. Utvecklingen av strukturer innefattar att etablera effektiva processer, logistiska lösningar och avtalsformer för att överskott från verksamheter eller projekt ska kunna nyttjas av andra. Utvalda områden är IT- och kommunikationsutrustning, medicinteknisk utrustning, bygg- och anläggningsmaterial, berg- och jordmassor, kontorsmöbler, textil och fordon. Hinder som försvårar återanvändning utreds inledningsvis av regionstyrelsen i samverkan med berörda verksamheter[5]. Region Stockholm verkar även för ökad högkvalitativ återvinning av material som inte kan återanvändas, med fokus på plast-, textil- och bygg- och anläggningsavfall.

Cirkulär design samt innovationer och effektiva affärsmodeller för ökad cirkularitet främjas inom fokusområdena, i samverkan med aktörer i hela värdekedjan.

[5] Exempelvis juridiska förutsättningar att sälja eller skänka överskott, behov av mellanlagring, ekonomiska incitament, branschgemensamma system och hantering av tekniska kvalitetskrav.

2.2.2. Minskade miljö- och hälsoskadliga utsläpp

Region Stockholm främjar en giftfri miljö och en långsiktigt hållbar cirkulär ekonomi genom minskade miljö- och hälsoskadliga utsläpp och utfasning av skadliga ämnen från varor och produkter.

Prioritering:

- **Utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen samt buller minskar och giftfria miljöer främjas.**

Det innebär att Region Stockholm fortsätter att utveckla arbetet med att minska miljö- och hälsoskadliga utsläpp och främja giftfria miljöer. Kemikalieutfasningen fortgår och förstärks avseende kemikalier i varor. Arbetet utvecklas avseende hormonstörande och antimikrobiella ämnen, samt samverkanseffekter mellan ämnen. Ett riskbaserat arbetssätt införs, med fokus på prioriterade produktgrupper och känsliga grupper av patienter och användare.

I bygg- och anläggningsprojekt bedrivs ett systematiskt arbete med bedömning och utfasning av miljö- och hälsofarliga ämnen, samt med dokumentation av inbyggda material och produkter i byggnader och anläggningar vid ny- och ombyggnation. Arbetet med att minska bullerpåverkan och utsläpp av luftföroreningar från kollektivtrafiken fortgår.

Prioritering:

- **Läkemedels miljöpåverkan hanteras i ett helhetsperspektiv med fokus på minskade utsläpp av särskilt miljöbelastande läkemedelssubstanser.**

Det innebär att Region Stockholm arbetar strategiskt med kravställning och uppföljning för att minska utsläppen av läkemedel vid tillverkning. Miljöpåverkan från utsläpp vid användning minskar genom beaktande av miljöhänsyn vid val av läkemedel vid såväl förskrivning som användning, samt genom arbetssätt som motverkar onödig kassation. Fokus ligger på att minska utsläppen av särskilt miljöbelastande läkemedelssubstanser. Särskild hänsyn tas även till antibiotikaresistensproblematiken.

2.2.3. Ökad biologisk mångfald och värnade ekosystemtjänster

Region Stockholm stärker den biologiska mångfalden genom förebyggande av ohållbar resursförbrukning och minskad klimatpåverkan, därtill även genom utformning vid Region Stockholms mark och byggnader utifrån de lokala grönstrukturerna. Den biologiska mångfalden värnas i produktionsledet för utvalda produktgrupper.

Prioritering:

- **Biologisk mångfald och ekosystemtjänster bevaras och stärks**

Det innebär att utifrån de lokala förutsättningarna utveckla grönstrukturen för att bevara och stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid Region Stockholms

byggnader, anläggningar och mark. Exploatering som påverkar den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster negativt vid Region Stockholms fysiska investeringar kompenseras med motsvarande eller komplementära ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster och biologisk mångfald utvecklas och stärks även vid byggnation och anläggning på redan exploaterad mark.

Det innebär även att Region Stockholm arbetar strategiskt med utveckling av kravställning och uppföljning för att begränsa risken för utarmning av biologisk mångfald vid produktion av varor och tjänster, med fokus på livsmedel, textilier, samt bränslen och produkter från skogsråvara.

2.2.4. Universell och hälsofrämjande utformning

Region Stockholm kan bidra till ökad inkludering i samhället genom universell utformning[6] av produkter, tjänster och miljöer. Cirka trettio procent av Sveriges befolkning beräknas ha minst en funktionsnedsättning, vilket gör behovet av lösningar som passar så många som möjligt stort. Miljön vid såväl vårdverksamheter som inom kollektivtrafik är utformad för att öka välbefinnande, minska stress och främja trygghet.

Prioritering:

- **Principen om universell utformning beaktas.**

Det innebär att utöver att lagar och riktlinjer följs, beaktas principen om universell utformning i så stor utsträckning som möjligt vid inköp och framtagande av nya produkter, tjänster, och miljöer. Det kan till exempel gälla att säkerställa att information, digitala lösningar, fastigheter och miljöer är tillgänglighetsanpassade.

Produkter, tjänster och miljöer som redan finns anpassas stegvis och efter relevans så att de kan användas av så många som möjligt. Kunskapshöjande åtgärder genomförs för att introducera och tillämpa universell utformning.

Prioritering:

- **Hälsofrämjande och läkande miljöer såväl utomhus som inomhus främjas vid drift och förvaltning samt vid ny- och ombyggnationer.**

Det innebär att vid utformning av miljöer, såväl inomhus som utomhus, främjas aspekter som bidrar till en hälsofrämjande miljö. Det kan exempelvis innefatta att minimera negativ ljudpåverkan, stärka trygghet, skapa rogivande miljöer samt främja rörelse. Vid utformning av vårdmiljöer beaktas särskilt aspekter som främjar patienters återhämtning och läkande. Där så är relevant inkluderas åtgärder som gynnar en ökad biologisk mångfald, exempelvis vid val av växtlighet. Konstens hälsofrämjande aspekter beaktas vid såväl arkitektonisk utformning som vid konstnärlig gestaltning.

[6]Att arbeta med principen om universell utformning innebär att skapa lösningar som fungerar för så många som möjligt från början.

2.2.5. Hållbara leveranskedjor

Region Stockholm har länge verkat för att varor och tjänster produceras med respekt för mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, anti-korruption och en minimering av miljö- och hälsoskadliga utsläpp. Genom ett stärkt arbete med att främja hållbara leveranskedjor i inköpsprocessen bidrar Region Stockholm till en hållbar utveckling globalt och en ökad samhällsnytta lokalt.

***Prioritering**:*

- **Systematiska och harmoniserade arbetssätt för att säkerställa hållbara leveranskedjor tillämpas i inköpsprocessen.**

Det innebär att arbetet med identifiering av riskområden, kravställning och uppföljning med utgångspunkt i Region Stockholms uppförandekod för leverantörer, betydande miljöaspekter samt lagkrav vidareutvecklas. Prioriteringar för att säkerställa hållbara leveranskedjor tydliggörs i Region Stockholms kategoristyrda inköpsarbete. Antalet uppföljningar som är baserade på risker i leveranskedjan ökar. När det är möjligt och lämpligt vidtas åtgärder för ökad samhällsnytta exempelvis genom att främja möjligheter till sysselsättning för särskilt utsatta grupper samt premiera rättvis handel. Interna samverkansformer mellan inköpsorganisationer/beställare stärks för att öka kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte med syfte att tillsammans uppnå högre effektivitet och säkerställa regelefterlevnad.

2.3. En organisation att lita på

Region Stockholms nämnder och bolag bidrar till en hållbar utveckling genom att ha ett hållbarhetsperspektiv i all verksamhet. Varje generation ska bära sina egna kostnader och skattemedlen ska förvaltas så att nuvarande verksamhet inte sker på framtida generationers bekostnad. Verksamheterna ska vara resilienta, arbeta för att minimera miljöpåverkan och säkerställa att servicen är anpassad så att den motsvarar olika människors behov och förutsättningar. Invånarna i Stockholms län ska kunna lita på att Region Stockholm bedriver sina uppdrag på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt.

2.3.1. Långsiktigt hållbar ekonomi

Ekonomi i balans är en förutsättning för att Region Stockholm ska kunna bedriva sin verksamhet med god kvalitet utan att skjuta kostnader på kommande generationer. Det innebär att alla beslut som tas är finansierade och att långsiktiga ekonomiska effekter är beaktade. Ett systematiskt hållbarhetsarbete leder till reducerad risk för miljö och människor samt optimerar av resurser för verksamhet och invånare, vilket bidrar till en långsiktigt hållbar ekonomi.

***Prioritering**:*

- **Hållbarhetsperspektiv inkluderas i styrande processer och i avtal**

Det innebär att analyser eller konsekvensbedömningar avseende social hållbarhet, miljö och ekonomi beaktas i relevanta beslut, styrande dokument, projekt, investeringar, inköp samt i avtal. Rutiner utvecklas så att det inför beslut som berör barn och unga genomförs bedömningar utifrån barns bästa alternativt fördjupade barnkonsekvensanalyser när så är relevant.

***Prioritering*:**

- **De åtgärder som ger störst samlad nytta för människor och miljö, med hög ekonomisk effektivitet, identifieras och prioriteras.**

Det innebär att metoder utvecklas för att identifiera insatser för att optimera hållbarhetsarbetet i Region Stockholm. Långsiktiga ekonomiska värden med hållbarhetsarbete identifieras när så är relevant och används som beslutsunderlag vid åtgärdsval. Analys, planering, och uppföljning ska leda till ekonomisk effektivitet vid insatser för att uppnå önskade ambitioner och målsättningar. En metodik utvecklas som innebär att för mer omfattande insatser sätts tydliga mätbara indikatorer upp för vad som ska uppnås. För vissa utvalda projekt byggs effektmodeller som visar på ekonomiska nettoeffekter av projekten på kort och lång sikt.

2.3.2. Lika rättigheter och möjligheter

Invånarna ska kunna ta del av Region Stockholms tjänster med lika rättigheter och möjligheter. För att så många som möjligt ska kunna använda sig av de tjänster som erbjuds behöver det finnas olika sätt för invånarna att kommunicera med verksamheterna och kunna ta del av information. Kunskapen och insikten om risken för diskriminering behöver ständigt uppdateras och hållas aktuell hos medarbetare och i verksamheten.

Prioritering:

- **Kartläggningar, mätningar, analyser och kunskapshöjande insatser genomförs för att upptäcka och åtgärda eventuell diskriminering.**

Det innebär att verksamheterna arbetar systematiskt och långsiktigt mot alla former av diskriminering. Diskrimineringsgrunderna enligt svensk lag är: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Beroende av verksamhet används för området beprövade metoder för att identifiera eventuella omotiverade skillnader i bemötande och skillnader i invånarnas möjligheter att ta del av de tjänster som erbjuds. Kartläggningar och analyser görs för att identifiera, prioritera och genomföra effektiva åtgärder i syfte att upptäcka och åtgärda diskriminering. Statistik analyseras könsuppdelat och helst i kombination med andra diskrimineringsgrunder när så är möjligt.

Kompetenshöjande insatser genomförs där medarbetare som arbetar i eller för Region Stockholm, får kunskap om risken för både medveten och omedveten diskriminering och hur detta kan undvikas. Reflekterande samtal kring den egna verksamheten på arbetsplatsträffar är en bra ingång, liksom bearbetning och analys av redan befintlig statistik.

2.3.3. Stärkt samverkan

Genom intern och extern samverkan kan Region Stockholm medverka till att kunskap utbyts, utvecklas och gemensamma lösningar nås för hållbarhetsutmaningar.

Prioritering:

- **Samverkan med intressenter utvecklas.**

Det innebär att Region Stockholm fördjupar och utvecklar samverkan med länets kommuner, andra regioner, statliga myndigheter, akademin och näringslivet för att effektivt gemensamt bidra till en hållbar utveckling.

Intern samverkan över verksamhetsgränserna stärks för att nå uppsatta mål och ambitioner inom hållbarhet.

Samverkan med invånare och intresseorganisationer utvecklas för att tillvarata synpunkter och särskild sakkunskap. Nya och befintliga samverkansprocesser utvecklas så att så många som möjligt kan ta del av information och delta. Särskild hänsyn tas till grupper som vanligtvis har svårt att framföra sina synpunkter med anledning av exempelvis språkhinder eller funktionsnedsättning. Metoder för hur barn och ungas synpunkter systematiskt tas tillvara utvecklas där sådana saknas. Samverkansmodellen mellan Region Stockholm och intresseorganisationer som företräder personer med funktionsnedsättning uppdateras. Modell för samverkan mellan Region Stockholm och de nationella minoriteterna tas fram. Modellerna görs likvärdiga.

2.3.4. Resilient verksamhet

Region Stockholm stärker förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer genom att integrera effekter av ett varmare klimat i risk- och sårbarhetsanalyser samt sociala konsekvenser i kontinuitetsplanering och systematiskt beredskapsarbete. På så sätt värnar Region Stockholm befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla grundläggande värden.

Prioritering:

- **Region Stockholms verksamheter anpassas för att säkerställa drift vid effekter av ett förändrat klimat.**

Det innebär att verksamheterna identifierar risker för störning till följd av ett förändrat klimat genom sina risk- och sårbarhetsanalyser. Störningar kan utgöras av extrema väderhändelser i form av skyfall och värmeböljor, eller mer långsiktiga effekter som

förändrade sjukdomspanorama och förändrad luft- och markfuktighet som påverkar byggnader och anläggningar.

Genom att inkludera risker till följd av ett förändrat klimat i verksamheternas risk- och sårbarhetsanalyser kan klimatrisker identifieras. Därefter kan relevanta åtgärder som minskar risk för driftsstörningar identifieras, prioriteras och genomföras. Riskanalyser för störning till följd av ett förändrat klimat genomförs både vid tillgångsförvaltning och i drift såsom vid ny- och reinvestering. Behov av finansiering av åtgärder hanteras inom ramen för investerings- eller budgetprocessen.

Prioritering:

- **I beredskapsplaner och vid extraordinära händelser beaktas sociala konsekvenser och hänsyn tas till sårbara grupper.**

Det innebär att sociala konsekvenser integreras på ett systematiskt sätt i det förebyggande beredskapsarbetet samt vid upprättande av krisledningsfunktioner vid övergripande samhälleliga störningar. Syftet är att förebygga och minska negativa konsekvenser kopplat till exempelvis ojämlik hälsa, socioekonomi, funktionsnedsättningar eller levnadsförhållanden och därmed öka möjligheten att skydda sårbara grupper vid extraordinära händelser.